

Oslo 13.01.2019

Høringsuttalelse

Lovfesting av plikt for kommunene til å tilby dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens

Vi viser til høringsnotat datert 12. oktober 2018.

På vegne av paraplyorganisasjonen Pårørendealliansen og dens for tiden 20 medlemsorganisasjoner vil vi komme med innspill til denne høringen.

Først informasjon om Pårørendealliansen og vårt arbeid:

- Pårørendealliansen er en frittstående paraplyorganisasjon som skal arbeide for å forbedre pårørendes interesser og rettigheter, uavhengig av hvem man er pårørende til.
- Pårørendealliansen skal synliggjøre pårørendes utfordringer i alle livsfaser og være en aktiv pådriver i utformingen av en pårørendepolitikk i Norge som sidestiller alle pårørendegrupper.
- Pårørendealliansen skal være kunnskapsbasert og innhente kunnskap fra og samarbeide med nasjonale og internasjonale organisasjoner og fag- og forskningsmiljøer»

Bakgrunn

Rundt 800 000 personer er til enhver tid i en pårørendesituasjon til noen nær dem som er syke og eldre. De legger ned estimert 110 000 årsværk i uformell omsorg, noe som tilsvarer nær halvparten av hva kommunene selv har av ansatte i kommunale helse og omsorgstjenester. (SSB 137 000 :2016)

Det sier seg selv at det er viktig å beholde denne hjelpen og at det derfor er riktig og nødvendig å legge til rette for gode aktivitetstilbud, så pasient/bruker har verdige liv og pårørende/familie kan stå i arbeid og oppleve minst mulig belastninger.

Aktivitetstilbud til pasienter og brukere angår også de som står nær dem, - pårørende, familier, venner og andre som stiller opp. Med den økende dreiningen til hjembasert omsorg vil dette også medføre konsekvenser for de som bor rundt. Antatt 40 % av de som er pårørende bor i samme hjem som den de er pårørende til. Mange følger også opp sine pårørende fra avstand og trenger tryggheten gode tilbud gir.

Alzheimer og demens-diagnoser har ofte forløp på i snitt 8,4 år før sykehjemsplass kommer så det er en påkjenning for mange over lang tid. Undersøkelsen REDIC viser at pårørende er opp i 160 timer hjelp pr måned før sykehjemsplass.

<http://www.utviklingssenter.no/getfile.php/3231616.1875.wfwaxcyysq/REDIC+-+kortversjon+nov2015.pdf>

Med en utvikling av demenssykdom som en av de store utfordringene fremover i en aldrende befolkning er det essensielt at denne gruppen får tilbud om gode aktivitetstilbud, for egen del og for pårørende. Men også andre grupper har dette viktige og langvarige behovet.

Lovfesting

Pårørendealliansen er positive til at kommunene tilbyr hjemmeboende personer med demens og deres pårørende et dagaktivitetstilbud. Det er særlig positivt at tilbudet ikke er begrenset til dagtid, men også kan gis ettermiddag og i helger. Dette er også helt nødvendig. Fleksibilitet er avgjørende for fremtiden, da ikke alle pårørende har samme arbeidstid. For mange er det viktig at de får aktivitetstilbud i kvelder og helger, så dette tilpasses pårørendes arbeidsliv eller at pårørende kan få tid til egne aktiviteter og få avlastning for egen del.

Vi er imidlertid skeptiske til å lovfeste et slikt tilbud. Ved å lovfeste et tilbud til én gruppe, risikerer man at andre grupper med tilsvarende behov blir lavere prioritert. Det er ingenting som tyder på at en lovfesting vil tilføre øremerkede midler til dette. Det er like stort behov for dagaktivitetstilbud om man har en utviklingshemming, har utfordringer innen psykisk helse eller har nedsatt fysisk helse men er hjemmeboende. Vi er bekymret for at man på denne måten kan komme til å sette svake grupper opp mot hverandre, noe vi mener ikke er ønskelig.

Pårørendealliansen hadde heller sett at andre grupper med behov for dagaktivitetstilbud ble likestilt med hjemmeboende personer med demens. Å ha gode og fleksible aktivitetstilbud som ikke er diagnoseavhengige eller har kriterier basert på en tilstand er viktige og grunnleggende rettigheter.

For å sikre at man utvikler gode og fleksible aktivitetstilbud mener vi at Kommunene/ tjenestene oppretter et eget pårørendeutvalg som i samarbeid kan være med å styrke og utvikle aktivitetstilbudene, ut fra de reelle behovene som finnes. Alt annet blir en stykkevis og delt tilnærming, fremfor helhetlig tenkning og samarbeid på tvers av sektorer.

Oppsummering

Pårørendealliansen er positive til at kommunene må tilby ulike og fleksible aktivitetstilbud som gir gode tilbud til den enkelte pasient/bruker og sikrer pårørende trygghet og mulighet for å stå i arbeid eller få avlastning for egen del, for de pårørende og familier som det angår.

Vi har ikke troen på å lovfeste dette for en enkelt diagnose. I et slikt arbeid trengs et helhetlig blikk på alle de borgere kommunen har ansvaret for og må planlegge etter. Kommunene må heller pålegges å utarbeide aktivitetstilbud til alle grupper de har ansvaret for. Dette må gjøres i en kommunal pårørendestrategi, hvor kommunene og tjenestesteder samarbeider med pårørende i egne Pårørendeutvalg. Dette finnes godt beskrevet i Veileder for pårørende i helse og omsorgstjenesten.

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/parorendeveileder#kommuner-og-helseforetak-skal-ha-systemer-for-p%C3%A5r%C3%B8rendeinvolvering-p%C3%A5-flere-niv%C3%A5er>

Med vennlig hilsen

Anita Vatland

Anne-Grethe Terjesen

Leder Pårørendealliansen

Fagsjef Pårørendealliansen